

In December 2015 heeft de Europese Commissie een ambitieus *circular economy package* gepresenteerd. Onderdeel hiervan is de herziening van de Meststoffen verordening (2003/2003/EP/EC). Op 17 maart heeft de Europese Commissie het voorstel voor de [nieuwe meststoffenverordening](#) gepresenteerd. Deze nieuwe verordening moet de toegang van organische en op afval gebaseerde meststoffen tot de interne markt van de EU aanzienlijk vergemakkelijken. De verwachting is dat dit nieuwe marktkansen voor innovatieve bedrijven en herwonnen nutriënten schept. In dit *position paper* geeft het Nutrient Platform haar visie op het voorstel m.b.t. nutriëntenrecycling. In de bijlage zijn concrete amendementen voor het voorstel van de nieuwe Meststoffenverordening toegevoegd.

1

Essentiële herwonnen meststoffen

Aangezien er essentiële herwonnen meststoffen in het huidige voorstel missen, adviseert het Nutrient Platform om de volgende bestanddelen op te nemen in bijlage II van de Meststoffenverordening:

- Mineralenconcentraat
- Andere anorganische herwonnen fosfaten (zoals calciumfosfaat en kaliumstruviet)
- Gedroogde dierlijke mest (kan opgenomen worden in CMC 11 'bepaalde dierlijke bijproducten')

2

Relatie met Nitraatrichtlijn

De relatie tussen de Nitraatrichtlijn en het huidige voorstel is onduidelijk, waardoor de kans groot is dat herwonnen meststoffen uit dierlijke mest alsnog aan de gebruiksnormen voor dierlijke mest moeten voldoen. Daarnaast wordt in het huidige voorstel geen relatie gelegd met de Nitraatrichtlijn. De regels voor het gebruik van meststoffen die hierin zijn vastgelegd zijn niet afgestemd op de nieuwe categorieën (CMC's en PFC's) welke zijn opgenomen in het voorstel voor de nieuwe Meststoffenverordening. Anders gezegd: de definities die zijn opgenomen in het voorstel voor de nieuwe Meststoffenverordening moeten overgenomen worden in de Nitraatrichtlijn, zodat de gebruiksregels voor toepassing van de meststoffen gelijk zijn aan de gebruiksregels voor het verhandelen van meststoffen. Ook biedt dit in de toekomst ruimte voor eventuele specifieke gebruiksregels gebonden aan de verschillende bestanddelen. Immers, meststoffen gemaakt uit planten resten waar ook grond in mee is genomen bevatten veel al stoffen welke uit de grond komen maar welke vervolgens ook aan strenge eisen van de Nitraatrichtlijn moeten voldoen. Het is denkbaar dat er voor deze stromen andere eisen zouden moeten gelden in de toekomst.

3 Toelatingsprocedure nieuwe CMC's en PFC's

Het voorstel voor de nieuwe Meststoffenverordening bevat criteria ten aanzien van productfunctie- en bestanddelen categorieën in bijlage I en II. Deze bijlagen (en de overige bijlagen III-IV) kunnen worden gewijzigd volgens artikel 42 (1) indien er:

- a) Waarschijnlijk aanzienlijk zal worden gehandeld op de interne markt, en
- b) Waarvoor wetenschappelijk bewijs bestaat dat zij geen onaanvaardbaar risico voor de gezondheid van mensen, dieren of planten, de veiligheid of het milieu inhouden en dat zij voldoende doeltreffend zijn.

De terminologie die wordt gebruikt in lid b. is niet uit zichzelf duidelijk. Een nadere verklaring van wat 'voldoende doeltreffend' inhoudt is essentieel.

Verder zorgt de bewoording van artikel 42 (1) voor problemen ten aanzien van bepaalde reststromen zoals het as van verbrand rioolzuiveringslib. De huidige tekst in artikel 42.1 geeft aan dat nieuwe bestanddelen enkel toegestaan zijn indien ze geen onacceptabele risico's vormen voor de gezondheid van mens, dier en plant. As van rioolzuiveringslib is een materiaal dat op zichzelf een gevaar kan vormen vanwege zware metalen. Echter, er bestaan technieken welke de schadelijke stoffen kunnen weghalen. In aanvulling hierop, het as van zuiveringslib is niet uit zichzelf een effectieve meststof omdat de nutriënten niet beschikbaar zijn, maar ook hier bestaan technieken welke voor de beschikbaarheid van nutriënten voor planten kunnen zorgen. Voor as van rioolzuiveringslib zou het dan ook mogelijk moeten zijn om als CMC toegevoegd te worden, mits er een grondig Impact Assessment wordt gedaan, de schadelijke stoffen er uitgehaald zijn, en de nutriënten beschikbaar zijn gemaakt voor de plant. Er zijn verschillende technieken welke de hiervoor genoemde resultaten kunnen bereiken en welke op pilot schaal zijn getest. Om innovatie hierin niet in de weg te staan moeten deze technieken niet individueel genoemd worden maar dient er gekozen te worden voor het opleggen van verplichtingen aan de kant van de productfunctie- en bestanddelen categorie. Hierdoor wordt voorkomen dat er producten of bestanddelen op de markt komen welke schadelijke stoffen bevatten, dit is immers bepaald in artikel 42.1, maar wordt er ook ruimte gelaten aan innovatie.

Proposed amendment - Art. 42.1 Criteria for addition of new PFC and CMC categories:

“(a) which are likely to be subject of significant trade on the internal market, **or are to be used to produce CE fertiliser products likely to be subject of significant trade on the internal market, and**

(b) for which there is scientific evidence that, **subject to processing requirements specified (e.g. contaminant removal or nutrient solubilisation)**, they do not present an unacceptable risk to human, animal or plant health, to safety or to the environment, **and that they offer product characteristics as specified by one or more PFCs ~~are sufficiently effective.~~**”

4 Hygiëniseren van compost

In het kader van de hygiëniseren van compostingsprocessen pleit het Nutrient Platform voor het behouden van de huidige Nederlandse systematiek ten aanzien van validatie/reductie onderzoek. Momenteel wordt dit in Nederland gebruikt om aan te tonen dat een compostingsproces zo is ingericht dat het aan de eisen voldoet welke voor de samenstelling van compost gelden. Kortom, met dit validatie onderzoek wordt aangetoond dat er voldoende afsterfing is van pathogenen. In het voorstel voor de nieuwe Meststoffenverordening is echter een zeer strikte hygiëniseren-stap opgenomen (bijlage II, bestanddelen categorie 3, onder punt 3). Tot dusver heeft de Nederlandse systematiek getoond te werken. In dit kader raden we aan dat dit dan ook gewaarborgd wordt in de nieuwe Meststoffenverordening.

5 Verwerkte producten

Bestanddelen of productiefuncties van gerecyclede materialen zijn veelal verwerkt. Daarom is het essentieel dat dit meegenomen wordt door de hele Meststoffenverordening heen. CMC1 geeft aan dat minerale meststoffen kunnen bestaan uit chemische of verwerkte materialen welke afkomstig zijn van virgin grondstoffen. Verwerkte mest, bijproducten of mest worden expliciet uitgesloten. CMC 2 verwijst naar mechanisch verwerkte plant materialen of extracten. CMC 7 staat gedroogde of bevroren gedroogde micro-organismen toe. CMC 3 tot en met 6 en CMC 11 noemen niet specifiek dat de bestanddelen ook verwerkt toegestaan zijn. Deze categorieën gaan over compost, digestaat, bijproducten uit de voedingsmiddelenindustrie, en dierlijke bijproducten. De bepalingen sluiten op dit moment producten zoals, gedroogde, gepelletiseerde (gekorrelde) of gefilterde digestaat of compost uit.

Daarnaast worden de termen 'processed' (verwerken) en 'mechanically processed' (mechanisch verwerken) door elkaar gebruikt in de onderdelen CMC2, CMC3-1-c en CMC5-1-c. Het Nutrient Platform pleit voor het gebruiken van één term: 'mechanically processed'.

Proposed amendment to Annex II – Component Material Categories:

Modify the first paragraph of Annex II as follows:

“A CE marked EU fertilising product shall consist solely of **unprocessed or mechanically processed** component materials complying with the requirements for one or more of the Component Material Categories ('CMC') listed below.”

Add after this paragraph: “**Any material specified as acceptable input material for a given CMC in this annex, is also acceptable under the same conditions when it has been mechanically processed**”

Add after this paragraph: “Throughout this Annex II, “mechanically processed” means washing with water, pressing, freezing, drying, freeze-drying, cutting, grinding, centrifugation, filtration, solid/liquid separation, flotation, extraction with air or water, steam distillation, heating and sanitation (to temperatures not susceptible to destroy or pyrolyse organic carbon), pickling with vinegar, smoking or other non-chemical food conservation processes”

Replace the different lists of treatments in CMC2, in CMC3-1-c and in CMC-5-1-c by “mechanically processed”

6

Organische stof & organische koolstof

In de bijlage wordt op verschillende plaatsen een minimum hoeveelheid organische koolstof vereist. Tot op heden is gebleken dat het lastig is de hoeveelheid organische koolstof te analyseren. Organische stof is gemakkelijker in dit kader, hier is veel ervaring mee en er zijn goede analysemethoden. Daarom zet het Nutrient Platform in op het vervangen van de term organische koolstof door organische stof.

7

Droge stof gehalte van bodemverbeteraars

Het droge stof gehalte vereist voor bodemverbeteraars is in het voorstel 40 %. Deze eis staat niet in verhouding tot de realiteit en deze dient verwijderd te worden. Het Nutrient Platform stelt voor de term ‘voldoende’ droge stof gehalte toe te voegen. Op deze manier worden bepaalde producten niet uitgesloten uit deze categorie.

8

Overlap tussen CMC2 en CMC6

Plantdelen (CMC2) en bijproducten uit de voedingsmiddelenindustrie (CMC6) overlappen in sommige gevallen. Dit verband wordt in het huidige voorstel echter niet gelegd. Bijvoorbeeld, olijfpitten welke overblijven na het pletten, breken en persen voor olijfolie zijn toegestaan onder de eisen van CMC2 maar zijn een bijproduct uit de voedingsmiddelenindustrie en hier wordt niet naar verwezen in CMC6.

Proposed amendment to Annex II – Component Material Categories:

Add to CMC6 (1) a point (d) “any food industry by-product which is conform to the specifications of CMC2”

De tweede alinea in de opening paragraaf in Bijlage II stelt het volgende:

“The component materials, or the input materials used to produce them, shall not contain one of the substances for which maximum limit values are indicated in Annex I of this Regulation in such quantities as to jeopardise the CE marked fertilising product's compliance with one of the applicable requirements of that Annex.”

Deze paragraaf zorgt voor enkele complicaties. Allereerst, betekent deze paragraaf dat input materiaal met een hoog verontreinigd niveau, hoger dan de toegestane waarden voor de PFC inorganisch fertiliser, niet gebruikt kan worden? Fosfaat erts met een hoge cadmium waarde kan dan niet gebruikt worden, ook al wordt het cadmium verwijderd in het productieproces. Verder, lijkt het nu alsof de bestanddelen aan alle laagste verontreiniging waarden in elke PFC moet voldoen, terwijl het logisch lijkt dat de waarden voor de PFC waar het input materiaal voor bedoeld is enkele relevant zijn. Deze paragraaf lijkt onnodig omdat de bestanddelen in de PFC al moeten voldoen aan de verontreiniging levels. Verder, dient het verbod op het verdunnen en mixen om hoge verontreinigingswaarden te verlagen (artikel 7 (4) uit de Kader Richtlijn Afval) ook in de Meststoffenverordening te worden toegevoegd.

Proposed amendment to Annex II – Component Material Categories:

Annex II (CMCs) “The component materials, or the input materials used to produce them, shall not contain one of the substances for which maximum limit values are indicated in Annex I of this Regulation for the PFC(s) in which the component material is used in such quantities as to jeopardise the CE marked EU fertilising product's **unless the processing to produce the CMC ensures compliance for these substances with** ~~one of~~ the applicable requirements of ~~that~~ Annex I (PFCs). For wastes and by-products, conform to art. 7(4) of the Waste Framework Directive 2008/98/EC, this may not be achieved by diluting or mixing to lower contaminant concentrations”

Plant onderdelen (CMC2), bijproducten uit de voedingsmiddelenindustrie (CMC6), en gehygiëniseerde dierlijke bijproducten (CMC11) zijn op zichzelf toegestaan als bestanddeel. Daarom moeten ze ook toegestaan worden als input voor compost (CMC3) en digestaat (CMC5). In de eerste alinea van de opening paragraaf van bijlage II wordt vermeld dat het mixen van bestanddelen om tot een CE-meststof (PFC) te komen in toegestaan. Er wordt niks vermeld over het toestaan van een bestanddeel als input voor een ander bestanddeel. In bijlage 1 is een amendement hierover toegevoegd.

Proposed amendment to Annex II – Component Material Categories:

Add to CMC-3-1 and CMC-5-1:

“materials conform to CMC2, CMC3, CMC4, CMC5, CMC6, CMC11”

11 Definitie van ‘minerale’ of ‘anorganische’ meststof

De definitie van minerale of anorganische meststoffen moet duidelijk uiteengezet worden. In het voorstel voor een nieuwe Meststoffenverordening worden de termen onduidelijk en door elkaar gebruikt waardoor in sommige gevallen 15% organische koolstof is toegestaan in een anorganische meststof. Er heerst een algemene opinie dat het organische koolstof gehalte gelimiteerd moet zijn tot 2-3% C_{org} in anorganische of minerale meststoffen.¹ Daarnaast moeten ‘organo-minerale meststoffen’ een minimum van 7.5-10% organische koolstof bevatten, indien dit lager is kan het niet meer een organo mineraal genoemd worden.

Proposed amendment to Annex II, PFC1(C):

“An ~~inorganic~~ fertiliser shall be a fertiliser other than an organic or organo-mineral fertiliser shall be termed:

‘Mineral’ if it contains <2-3% [to be defined] organic carbon by dry mass

12 Gewasresten als input voor CMC4

De energie gewas digestaten hebben te maken met een lagere monitoringseisen vanwege het gebrek aan risico op verontreinigingen zoals pathogenen, antibiotica etc. Deze verlaging van de eisen is essentieel omdat het kosten en administratie bespaard. Daarom is het ook belangrijk dat deze categorie verbreed wordt naar alle plant en gewas materialen.

Proposed amendment to Annex II – Component Material Categories:

Add to CMC-4-1:

- “unprocessed and mechanically processed residues from other crops, forestry”
- “unprocessed and mechanically processed plant materials = CMC2”

¹ Let op! Indien dit lager wordt valt struviet buiten deze categorie, het organische koolstof gehalte is voor organo minerale meststoffen is te hoog voor struviet, op deze manier zou struviet buiten de categorie vallen. Daarom dient het percentage minimal 2% te zijn, er dient nog nader onderzoek gedaan te worden om het exacte maximum aan te geven.

13

Bijproducten uit de voedingsmiddelenindustrie als input voor CMC3 en CMC5

Industrieel zuiverings-slib wordt uitgesloten als input voor CMC3 en CMC5. Echter, de term industrieel zuiverings-slib is niet nader gespecificeerd. De voedingsmiddelenindustrie heeft ook een slib stroom welke als bioafval worden onder de Kader Richtlijn Afval als bioafval gezien. Het is onduidelijk of dit slib onder de Meststoffenverordening als toegestane input worden gezien of dat het uitgesloten wordt. Veel stromen uit de voedingsmiddelenindustrie zijn schone organische stromen en daarom ook geschikt als input voor compost of digestaat verwerking.

Proposed amendment to Annex II – Component Material Categories:

Add to CMC-3-1 and CMC-5-1 a point (f):

- “(f) unprocessed and mechanically processed residues from food production industries (except from industries using animal by products according to Regulation (EC) no 1069/2009)”

And modify the existing second bullet point of CMC-3-1(c) and CMC-5-1(c)

- “sewage sludge, industrial sludge other than as specified in (f) or dredging sludge”

14

Afstemming criteria struviet, verbrandingsassen en biochar

Het Nutrient Platform adviseert de Europese Commissie, de Nederlandse overheid en het Joint Research Centre ten zeerste om bij het vaststellen van de criteria voor struviet, verbrandingsassen en biochar te zorgen voor voldoende afstemming met de partijen die in de lidstaten al nutriënten terugwinnen. Middels het European Sustainable Phosphorus Platform (ESPP) en het Nutrient Platform kunnen deze partijen eenvoudig benaderd worden. In aansluiting daarop wil het Nutrient Platform de urgentie van de ontwikkeling van een geharmoniseerde Europese markt voor secundaire grondstoffen benadrukken. Het Joint Research Centre heeft aangegeven het proces met betrekking tot het vaststellen van de criteria voor struviet en verbrandingsassen rond 2018 te willen afronden. Onzes inziens dient het proces van het opstellen van deze criteria echter sneller plaats te vinden. Een snelle transitie naar een geharmoniseerde volwassen markt voor gerecyclede grondstoffen is vanuit het oogpunt van grondstoffen schaarste essentieel. Om bedrijven geïnteresseerd te krijgen in het produceren en gebruiken van secundaire grondstoffen is een level playing field op korte termijn noodzakelijk. Daarnaast is er al veel informatie in verschillende lidstaten aanwezig waar het JRC effectief gebruik van kan maken.

Relatie met Verordening dierlijke bijproducten

Zoals eerder genoemd wordt er een brug geslagen tussen het voorstel voor de nieuwe Meststoffenverordening en de Verordening dierlijke bijproducten. Het Nutrient Platform volgt de rederatie van de Nederlandse overheid dat verwerkte dierlijke mest een grote bijdrage kan leveren in het faciliteren van meststoffen voor tekortgebieden elders in Europa. Het huidige voorstel voor de nieuwe Meststoffenverordening refereert naar de mogelijkheid om bepaalde dierlijke bijproducten op de markt te brengen als zijnde EU-meststof, echter, de toegestane dierlijke bijproducten zijn nog niet nader gespecificeerd in het voorstel. Het Nutrient Platform pleit in dit kader voor het prioriteren van het opstellen van een tabel onder de categorie dierlijke bijproducten. Momenteel zijn er al verschillende producten op de markt in verschillende EU landen welke gebaseerd zijn op dierlijke bijproducten. Hierbij kun je denken aan gedroogde mest of mest (co) digestaat welke conform de dierlijke bijproducten eisen gehygiëniseerd zijn verwerkt. Sommige producten worden gemixt met minerale meststoffen om de nutriënten balans voor specifieke gewassen bij te stellen, andere worden gekorrelt en als organische meststof verkocht (bijv. FERTIKAL België, COOPERL Frankrijk, Memon Nederland, ECO POLLINA Italië). Ook de verbrandings-as van kippenmest of vlees- en beendermeel as worden als producten op de markt gebracht (bijv. SARIA UK MBM, EPR UK, ACL/Wykes Verenigd Koninkrijk, COOPERL Frankrijk, Elosato Oy Finland, Fibrophos Verenigd Koninkrijk, BHSL Ierland, BMC Moerdijk Nederland, Sanders Frankrijk). Daarom is het uitermate belangrijk dat deze categorie een gelijk startpunt krijgt met andere meststoffen onder de verordening. Hierbij wordt benadrukt dat er aandacht is voor de samenhang met andere CMCs waarbij dierlijke bijproducten voor specifiek gebruik worden genoemd en toegestaan.

Proposed amendment to Annex II – Component Material Categories:

Add to the paragraph above the empty box in CMC11:

“A CE marked fertilising product may contain animal by-products within the meaning of Regulation (EC) No 1069/2009 **as specified in other CMCs in this annex or** having reached the end point in the manufacturing chain as determined in accordance with that Regulation, which are listed in the table below and as specified therein.”

REACH

Met de nieuwe Meststoffenverordening worden niet de onduidelijkheden en problemen ten aanzien van de REACH-verordening verholpen. Het is echter wel essentieel dat dit wordt meegenomen in het proces om de circulaire economie te stimuleren. Graag draagt het Nutrient Platform aan dat digestaat wordt toegevoegd in bijlage V, 12. Op deze wijze zal digestaat net als compost en biogas uitgesloten worden van de REACH. Dit is zowel conform de gedachte van de REACH om geen biologische materialen op te nemen, als conform de praktijk. De opname van de uitzondering dient plaats te vinden om onduidelijkheid te vermijden en eenduidigheid te stimuleren. Verder vraagt het Nutrient Platform ook om een verbreding van artikel 2(7)(d) van de REACH naar alle producten die onder de herziene Meststoffenverordening vallen. Ook hiermee moet onduidelijkheid over registratie weggenomen worden.

Bijlage:

Amendementen voorstel Meststoffenverordening

Proposed amendment: Art. 42.1 Criteria for addition of new PFC and CMC categories

“(a) which are likely to be subject of significant trade on the internal market, or are to be used to produce CE fertiliser products likely to be subject of significant trade on the internal market, and

(b) for which there is scientific evidence that, subject to processing requirements specified (e.g. contaminant removal or nutrient solubilisation), they do not present an unacceptable risk to human, animal or plant health, to safety or to the environment, and that they offer product characteristics as specified by one or more PFCs are sufficiently effective.”

Proposed amendment to Annex II – Component Material Categories

Add to the paragraph above the empty box in CMC11:

“A CE marked fertilising product may contain animal by-products within the meaning of Regulation (EC) No 1069/2009 as specified in other CMCs in this annex or having reached the end point in the manufacturing chain as determined in accordance with that Regulation, which are listed in the table below and as specified therein:”

Proposed amendment to Annex II – Component Material Categories

Modify the first paragraph of Annex II as follows:

“A CE marked EU fertilising product shall consist solely of unprocessed or mechanically processed component materials complying with the requirements for one or more of the Component Material Categories ('CMC') listed below.”

Add after this paragraph: *“Any material specified as acceptable input material for a given CMC in this annex, is also acceptable under the same conditions when it has been mechanically processed”*

Add after this paragraph: *“Throughout this Annex II, “mechanically processed” means washing with water, pressing, freezing, drying, freeze-drying, cutting, grinding, centrifugation, filtration, solid/liquid separation, flotation, extraction with air or water, steam distillation, heating and sanitation (to temperatures not susceptible to destroy or pyrolyse organic carbon), pickling with vinegar, smoking or other non-chemical food conservation processes”*

[NOTE – we are still working to improve the wording above]

Replace the different lists of treatments in CMC2, in CMC3-1-c and in CMC-5-1-c by *“mechanically processed”*

Proposed amendment to Annex II – Component Material Categories

Add to CMC6 (1) a point (d) *“any food industry by-product which is conform to the specifications of CMC2”*

Proposed amendment to Annex II – Component Material Categories

Annex II (CMCs) *“The component materials, or the input materials used to produce them, shall not contain one of the substances for which maximum limit values are indicated in Annex I of this*

Regulation for the PFC(s) in which the component material is used in such quantities as to jeopardise the CE marked EU fertilising product's *unless the processing to produce the CMC ensures compliance for these substances with one of the applicable requirements of that Annex I (PFCs)*. For wastes and by-products, conform to art. 7(4) of the Waste Framework Directive 2008/98/EC, this may not be achieved by diluting or mixing to lower contaminant concentrations”

Proposed amendment to Annex II – Component Material Categories

Add to CMC-3-1 and CMC-5-1:

- *“materials conform to CMC2, CMC3, CMC4, CMC5, CMC6, CMC11”*

Proposed amendment to Annex II, PFC1(C):

“An ~~inorganic~~ fertiliser shall be a fertiliser other than an organic or organo-mineral fertiliser shall be termed:

‘Mineral’ if it contains <2-3% [to be defined] organic carbon by dry mass

Proposed amendment to Annex II – Component Material Categories

Add to CMC-4-1:

- *“unprocessed and mechanically processed residues from other crops, forestry”*
- *“unprocessed and mechanically processed plant materials = CMC2”*

Proposed amendment to Annex II – Component Material Categories

Add to CMC-3-1 and CMC-5-1 a point (f):

- *“(f) unprocessed and mechanically processed residues from food production industries (except from industries using animal by products according to Regulation (EC) no 1069/2009)”*

And modify the existing second bullet point of CMC-3-1(c) and CMC-5-1(c)

- *“sewage sludge, industrial sludge *other than as specified in (f)* or dredging sludge”*